

Píše Michal Kosák

(E*forum, 04. 03. 2015)

Příprava elektronické edice sbírky **Richarda Weinera Rozcestí**, která probíhala v minulém roce v rámci **semináře Textologie v digitálním věku** na ÚČLK FF UK, se mohla v mnohém opřít o ediční řešení Ziny Trochové ve **Spisech Richarda Weinera** (1997). Nedlouho před zveřejněním nové edice Rozcestí podáváme zprávu o historii tohoto staršího edičního podniku, jenž byl plánován již v šedesátých letech, pravděpodobně od roku 1965. Záměr byl z různých důvodů několikrát měněn. Za modifikacemi stály nejen odlišné badatelské přístupy k Weinerovu dílu, reprezentované fluktuujícími členy redakční rady, již tvořili Rudolf Havel, Zbyněk Hejda, Jindřich Chaloupecký, Věra Linhartová, Jiří Opelík, Ivan Slavík, Zina Trochová a za nakladatelství Odeon Jaroslava Myslivečková; rozvrh spisů byl též zásadně ovlivněn politickou změnou v roce 1968 a nastupující normalizací.

Jako první pravděpodobně předložil plán na vydání rozsáhlého výběru z díla Richarda Weinera Jiří Brabec. Jeho nedatovaný návrh (zřejmě z r. 1965 či 1966) na třísvazkovou antologii z Weinerovy poezie a prózy (ponechávající stranou Weinerovu publicistiku), který měl „rozptýlit některá nedorozumění, jež se vždy k dílům těžko dostupným pojí“, byl rozvržen následovně: v prvním svazku knihy povídek *Lítice*, *Netečný divák* a jiné prózy a *Škleb*; v druhém svazku byla obsažena Weinerova „poetika“ a poezie *Lazebník*, *Mnoho nocí*, *Zátiší s kulichem*, *herbářem a kostkami* a *Mezopotamie*; ve třetím svazku *Hra doopravdy*. Návrh Jiřího Brabce byl proponován jako výbor obracející se k široké čtenářské obci a prezentující umělecké vrcholy Weinerovy tvorby, přičemž stranou byly např. ponechány i tři Weinerovy básnické sbírky z „raného období“ *Pták*, *Usměvavé odříkání* a *Rozcestí*, které J. Brabec do výboru pro jejich „spíše dokumentární charakter“ a „málo původní důvěřivý optimismus“ nepojal.

Druhý, konkurenční rozvrh spisů Richarda Weinera, snad nezávislý na plánu J. Brabce, navrhl opět zřejmě někdy v roce 1966 Jindřich Chaloupecký (který měl za sebou již jeden pokus o vydání výboru z Weinerova díla, jež zhatila cenzura). Jeho plán stejně jako záměr J. Brabce reagoval na stoupající zájem o Weinerovo dílo (výbory Jaroslava Mrnky a Ivana Slavíka). Vybrané spisy měly podle něj zahrnout množství dosud nevydaných básnických a hlavně publicistických textů, dále korespondenci, evidovány měly být i proměny sbírky *Mezopotamie*. Plánováno bylo dvanáct svazků: 1. *Verše I.* (obsahuje juvenilie, nevydanou sbírku *Zmatky*, *Pták*, *Usměvavé odříkání* a *Rozcestí*), 2. *Netečný divák* a jiné prózy, 3. *Lítice* a *Škleb*, 4. *Clichy-Odeon* (nevydaný, Weinerem koncipovaný výbor z vlastní publicistiky), 5. *Třásničky dějinných dnů*, 6. *Paříž 1920-1927*, 7. *Lazebník*, 8. *Verše II.*, 9. *Hra doopravdy*, 10.-11. *Paříž 1928-1932* a 12. *Korespondence* (včetně korespondence rodinné). Chaloupeckého koncepcí se

odlišovala nejen důrazem na zpřístupnění většího korpusu díla (např. z „prvního období“ zůstala stranou jen Weinerova dramatická práce), ale i tím, že bazírovala na souvislosti Weinerovy publicistiky s jeho tvorbou básnickou a prozaickou.

Následoval třetí návrh, tentokrát od Ziny Trochové, který v různé míře zohledňoval oba předchozí záměry. Počítal s vydáním veškerého autorem knižně publikovaného básnického a prozaického díla ve čtyřech svazcích, respektujících odlišení „prvního“ a „druhého“ tvůrčího období, a umožňoval při zájmu nakladatele pokračovat vydáváním publicistiky. Jako výsledek vyjednávání mezi Jindřichem Chalupěckým a představiteli Ústavu pro českou literaturu ČSAV byl pak nakladatelství Odeon předložen nový (nedatovaný a nepodepsaný) „definitivní“ ediční návrh Spisů Richarda Weinerja obsahující po dvou svazcích prózy a poezie, přinášející veškerou knižně publikovanou básnickou a prozaickou tvorbu; Weinerova publicistika zde měla být představena ve 3–4 knihách. V jejich obsahu je mj. uveden dodnes nevydaný a autorem koncipovaný výbor z let 1912–1914 Clichy-Odéon (uložený v autorově pozůstalosti). Jako první měl být nakladatelství odevzdán svazek poezie z „druhého období“. Za pozornost stojí ovšem i věta: „Počet knih s vybranými pracemi publicistickými bude s konečnou platností určen po dokončení bibliografického soupisu, na němž se začne v tomto roce pracovat v ÚČL.“ Otevírá se zde otázka, jak to s bibliografickým sběrem, s nímž se podle dalších dokumentů bezpochyby začalo, nakonec dopadlo.

Spisy Richarda Weinerja začaly být připravovány jako tzv. čtenářské vydání od roku 1966 nakladatelstvím Odeon a Ústavem pro českou literaturu. Po letech, kdy se, slovy Jindřicha Chalupěckého, „Weinerovy knihy ztratily. Nebyly ani ve veřejných knihovnách, nesehnaly se ani po antikvariátech“ (Návrat Richarda Weinerja, Kurýr Odeonu 69, 1969, s. 8–9), měly představit autorovo dílo v rozsáhlejším výboru. Opět nová argumentace sedmisvazkové edice, která proti předchozím návrhům přináší nemalé obsahové posuny především v kompozici svazků obsahujících Weinerovu publicistiku (nerespektuje se ani svazek Třásniček dějinných dnů, ani svazek Clichy-Odéon), zdůrazňuje mj. koncepci parcelující (proti pojetí J. Chalupěckého) dílo na tvorbu publicistickou a beletristickou, která se dále rozpadá do dvou oddělených tvůrčích období, na jejichž půdorysu byl návrh rozvržen: první svazek poezie a první svazek prózy zahrnul práce z druhého desetiletí, druhý svazek poezie a druhý svazek prózy práce z „druhého, vrcholného období koncem let 20. a začátkem let 30“. Vedle toho byl také nově zohledněn význam Weinerových prací nepublikovaných či zveřejňovaných jen časopisecky, které měly být v „kritickém“ výběru zařazovány do jednotlivých svazků.

Mimo koncepční proměny rozvrhu Spisů Richarda Weinerja byla dynamika edičního podniku utvářena i vyjednáváním o typu edice a edičním aparátu. Od roku 1969 se podle zápisů z jednání ediční rady Spisů však začalo smlouvat především o pořadí vydávání svazků (ačkoli byl svazek poezie z „druhého období“ odevzdán nakladatelství již v roce 1969, jako první byl k vydání určen v té době stále ještě připravovaný svazek próz Lazebník, Hra doopravdy, na poezii mělo dojít „snad“ v roce 1971) a také o doprovodných textech. Pro nejbližší svazky měl být autorem doslovu k Weinerovým

prózám Zbyněk Hejda a pro svazek poezie Zdeněk Pešat. Vydávání díla Richarda Weinera se však až na jedinou odchylku v době normalizace zastavilo. V roce 1974 vyšel v Odeonu ve spolupráci s tehdejší Ústavem pro českou a světovou literaturu ČSAV pouze svazek obsahující - bez odkazu na celek spisů - prózy Lazebník a Hra doopravdy, knihu edičně připravili Rudolf Havel a Zina Trochová, doslovem s názvem „Lichý člověk‘ naší meziválečné literatury“ ji opatřil Štěpán Vlašín. Ten je též autorem dopisu adresovaného v červenci 1971 Miloši Pohorskému, v němž mu jakožto tehdejší zástupce ředitele ÚČSL ČSAV dává ke zvážení „únosné složení redakční rady“ a vyjadřuje obavy, že by vydání Weinerovy publicistiky, rozvržené do tří svazků, mohlo narazit na cenzuru. Svůj dopis končí větou: „Dosavadní jednání se vedla přece jenom v jiných edičních podmínkách.“ Na „jiné ediční podmínky“ bylo třeba počkat (s výjimkou vydání z r. 1974) až do roku 1989, kdy vyšel mj. výběr z Weinerových básní Sluncem svržený sok, jinak byl i v době normalizace Weiner opravdu takříkajíc „lichý člověk“.

www.ipsl.cz